

مسئولیت کیفری ناشی از ارتکاب جرایم زیست محیطی در حقوق مجازات اسلامی

تالیف

پرویز نوروزی

(دانش آموخته کارشناسی ارشد جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه)

انتشارات قانون‌یار

۱۴۰۲

سرشناسه	:	نوروزی، کوروش، ۱۳۵۷ -
عنوان قراردادی	:	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	مسئولیت کیفری ناشی از ارتکاب جرایم زیست محیطی در حقوق مجازات اسلامی / تألیف کوروش نوروزی.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	:	۲۴۶ ص: جدول.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۳۵-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۲۴۱] - ۲۴۳.
موضوع	:	جرایم زیست محیطی - ایران Offenses against the environment -- Iran حقوق محیط زیست - ایران Environmental law -- Iran جرایم زیست محیطی - قوانین و مقررات - ایران Offenses against the environment -- Law and legislation -- Iran جرایم زیست محیطی (فقه) Offenses against the environment (Islamic law) مسئولیت جزایی - ایران Criminal liability-- Iran
رده بندی کنگره	:	۳۱۷۷KMH
رده بندی دیویی	:	۵۵۰۴۶/۳۴۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۳۳۳۳۱۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیا

انتشارات قانون یار

مسئولیت کیفری ناشی از ارتکاب جرایم زیست محیطی در حقوق مجازات اسلامی

تألیف: کوروش نوروزی

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۳۵-۳

کتاب حاضر حاصل پایان نامه دانشجویی با عنوان مسئولیت کیفری ناشی از ارتکاب جرایم زیست محیطی در حقوق مجازات اسلامی
در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ است و کلیه حقوق مادی و معنوی آن متعلق به دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه می باشد

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۳

فصل اول

بررسی و شناخت اصول و مبانی کلی در راستای..... ۱۷

جرائم علیه محیط زیست..... ۱۷

مبحث اول : مفاهیم بنیادین مربوط به حفاظت از محیط زیست..... ۱۷

گفتار اول : تعریف محیط زیست..... ۱۷

گفتار سوم : تهدیدات زیست محیطی..... ۱۹

بند اول : انرژی (تولید و مصرف انرژی های نفت، گاز)..... ۱۹

بند دوم : گرم شدن زمین (تأثیر گلخانه ای)..... ۱۹

بند سوم : تهدیدات منابع آب شیرین و خشکسالی..... ۲۰

بند پنجم : آسیب شناسی مقررات ناظر بر حفاظت از خاک در ایران..... ۲۹

بند ششم : آلودگی هوا..... ۳۲

مبحث دوم : انواع ضمانت های حفاظت از محیط زیست..... ۳۳

گفتار اول : ضمانت های مدنی..... ۳۳

گفتار سوم : ضمانت های اداری..... ۳۸

مبحث سوم : منابع حفاظت از محیط زیست..... ۳۹

گفتار اول : منابع حقوقی حفاظت از محیط زیست در ایران..... ۳۹

گفتار دوم : منابع حفاظت از محیط زیست در اسلام..... ۴۰

مبحث چهارم : تاریخچه جرائم علیه محیط زیست..... ۴۳

گفتار اول : جرائم زیست محیطی در دوران اسلامی..... ۴۳

بند اول : نظارت بر جرائم زیست محیطی در اوایل اسلام..... ۴۴

بند دوم : روایات و آیاتی از قرآن کریم راجع به اهمیت حفظ محیط زیست..... ۴۷

گفتار دوم : تاریخچه ی قانون گذاری جرائم زیست محیطی در حقوق ایران..... ۶۱

فصل چهارم

تحلیل و واکاوی ضمانت اجرای کیفری در راستای حفاظت از محیط زیست در نظام

حقوقی و جزایی کنونی..... ۱۶۷

مبحث اول : نظام قضایی ایران در رسیدگی به پرونده های کیفری..... ۱۶۸

مبحث دوم : مجازات جرایم تهدید علیه محیط زیست..... ۱۷۳

گفتار اول : تعریف مجازات و انواع آن در حقوق جزای ایران..... ۱۷۳

گفتار دوم : مجازات های تهدید علیه محیط زیست..... ۱۷۴

گفتار سوم : تخفیف مجازات..... ۱۸۰

گفتار چهارم : تعویق صدور حکم..... ۱۸۲

گفتار پنجم : تعلیق اجرای مجازات..... ۱۸۳

گفتار ششم : توبه مجرم..... ۱۸۴

گفتار هفتم : عفو..... ۱۸۶

گفتار هشتم : مرور زمان..... ۱۸۷

مبحث سوم : دادگاه صالح به رسیدگی..... ۱۸۸

مبحث چهارم : مکانیزم های حاکم بر نظام مجوز دهی و نحوه فعالیت های زیست محیطی در

حقوق ایران..... ۱۹۰

گفتار اول : امکان فعالیت ، مبتنی بر اخذ مجوز..... ۱۹۰

گفتار دوم : حفاظت در برابر پسماند ها..... ۱۹۴

گفتار سوم : حفاظت از هوای پاک..... ۱۹۷

گفتار چهارم : حفاظت از منابع آبی..... ۲۰۰

گفتار پنجم : حفاظت از جانوارن..... ۲۰۴

گفتار ششم : حفاظت از گیاهان..... ۲۱۴

بند هفتم : حفاظت در برابر تشعشعات زیانبار..... ۲۲۲

گفتار هشتم : حفاظت در برابر مواد خطرناک..... ۲۲۴

۲۲۵	گفتار نهم : حفاظت در برابر تغییرات ژنتیکی
۲۲۶	مبحث پنجم : نظام اطلاع رسانی در حقوق ایران
۲۲۸	گفتار اول : سیستم صدور مجوز
۲۲۸	گفتار دوم : حفاظت از هوای پاک
۲۲۹	گفتار سوم : حفاظت از منابع آبی
۲۳۲	گفتار چهارم : حفاظت در برابر تشعشعات زیانبار
۲۳۲	مبحث ششم : دفاعیات و معاذیر قانونی در حقوق ایران
۲۳۳	مبحث هفتم : تدارک جبران ضرر توسط دادگاه در حقوق ایران
۲۳۴	مبحث هشتم : رعایت اختاریه های صادره در حقوق ایران
۲۳۵	بند اول : حفاظت در برابر پسماند
۲۳۶	بند دوم : حفاظت از هوای پاک
۲۳۷	بند سوم : حفاظت از منابع آبی
۲۳۷	بند چهارم : حفاظت از گیاهان
۲۳۸	مبحث نهم : انجام وظیفه بازرسی
۲۳۸	گفتار اول : سیستم صدور مجوز
۲۳۹	گفتار دوم : حفاظت از هوای پاک (حفاظت در برابر آلودگی صورتی)
۲۳۹	گفتار سوم : حفاظت از منابع آبی
۲۴۰	گفتار چهارم : حفاظت از جانوران
۲۴۰	گفتار پنجم : حفاظت در برابر تشعشعات زیان بار
۲۴۴	منابع و مأخذ

پیشگفتار

جرم زیست محیطی هر نوع فعلی یا ترک فعلی را گویند که باعث ورود آسیب و صدمه شدید به محیط زیست و به خطر افتادن جدی سلامت بشر می شود. محیط زیست به طور کلی دربرگیرنده محیطی است که انسان و حیوان در آن زندگی می کند و به این اعتبار، جرایمی که علیه نباتات و حیوانات صورت می گیرند به نوعی برگشت پیدا می کنند به انسان. چون نهایتاً این انسان است که از منابع طبیعی (حیوانات و نباتات) استفاده می کند. با تعریف فوق جرم‌انگاری اعمالی که علیه نباتات و حیوانات صورت می گیرد در مقام حمایت از انسانی است که در این محیط زندگی می کند و محیط نیز اعم از محیط زمینی و دریایی و هوایی است و بطور کلی قانونگذار در مقام تأمین آرامش و آسایش و رفاه برای موجود انسانی است که بهره بردار نهایی محیط است. هر چند مدت ها گذشته است و انسان متوجه اهمیت محیط زیست در حیات خود شده است، اما در دهه های اخیر قرن بیستم اوج مسئله زیست محیطی می باشد. در دوره کنونی خطر بزرگی که انسان از طرف مشکلات محیط زیست احساس می نماید نه فقط موجب برهم زدن آرامش و امنیت زندگی او شده، بلکه موجودیت انسان را هم در معرض خطر و تهدید قرار می دهد و در جوار مشکلات امروزی انسان مسئله برهم خوردن تعادل زیست محیطی یکی از وغدغه های انسانی می باشد. مسئله آلودگی محیط زیست امروزه در دنیا فقط خواسته ی یک کشور و یک قلمرو نمی باشد. بلکه یک مسئله جهانی است. عوامل و مشکلات گوناگونی از جمله آلودگی آب و هوا و گرم شدن کره زمین و انهدام گونه های گیاهی و جانوری و فرسایش لایه اوزون و بالا آمدن سطح آب دریا ها و تخریب جنگل ها و باران های اسیدی و آلودگی های صوتی و آزمایش های هسته ای و غیره می باشد. همه این وضعیت ها نتیجه ی اعمال و اقدامات انسانی است. اثر انسان بر محیط پیرامون خود بسیار سابقه طولانی دارد. اما تخریب و نابودی محیط زیست بر اثر انقلاب صنعتی و افزایش جمعیت به شکلی بسیار تهدید کننده افزایش یافته است. وضع قوانین جدید کیفری در زمینه حفاظت از محیط زیست در حقوق داخلی کشورمان، طی دو یا سه دهه اخیر، نمونه بارزی است که نشان از اهمیت موضوع حفاظت از محیط زیست دارد. از سوی دیگر دامنه این قانونگذاری معطوف به حقوق داخلی کشورها نبوده بلکه در عرصه بین المللی و منطقه ایی نیز

ضابطه است. توجه به این امر مهم است اگر قانونگذار در نگارش متن قانونی فضای وضع قانون، آداب و رسوم مردمان، نفع همگانی، جامعیت قانون و همبای طرفداران حقوق طبیعی، قوانین طبیعی حاکم بر وجود مردمان اجتماع را مد نظر قرار دهد و پا از دایره منطق و عدالت فراتر نگذارد پیش بینی خردمندانه از موارد نقض قانون خواهد کاست. در سیستم حقوقی کشور به خاطر اهمیت و توجه ویژه به محیط زیست و توسعه پایدار، قوانین متعددی با ضمانت‌های اجرایی مختلف تدوین و تصویب شده است.